

T.B.M.M.
HALKILARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı : 18628
Tarih : 18.05.2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 18/05/2022 14:04
Sayı: E-120.10-1017688

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de milyonlarca engelli yurttaşın başta eğitim, sağlık, istihdam ve ulaşım olmak üzere günlük hayatın her aşamasında karşı karşıya kaldığı sorunlar bulunmaktadır. Özellikle anadili Türkçe olmayan engellilere yönelik anadilinde eğitim politikalarının belirlenmediği, kamusal alanda sesli ikaz sistemlerinin farklı dillerde bulunmadığı bilinmektedir. Bu nedenle engellilerin Türkçe İşaret dili veya Türkçe dışındaki dillerde kamusal hizmetlerden yararlanması, Kürtçe başta olmak üzere engellilerin anadilinde eğitim hakkına erişmesi amacıyla Anayasa’nın 98’inci İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Murat SARISAÇ
Van Milletvekili

GEREKÇE

Engellilerin temel haklardan yararlanması ve engelli yurttaşlara yönelik bu hakların güvenceye alınması amacıyla ulusal ve uluslararası birçok sözleşme ve kanun çıkarılmasına rağmen engellilerin sorunları azalmak yerine daha da büyümüştür. Çünkü engelli yurttaşlara yönelik birçok düzenleme kâğıt üzerinde kalırken fırsat eşitliği sağlanamamış, engellilere yönelik sistematik ayrımcılık önlenememiş, engellilerin tüm yaşam alanlarına etkin katılımı için gerekli şartlar yaratılmamıştır. Bu nedenle Birleşmiş Milletler (BM)'e üye 156 devletin her yıl 10-16 Mayıs'ta kutladığı Engelliler Haftası'nda farkındalık oluşturulması amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmaktadır.

Ülke nüfusunun yüzde 12'sine tekabül eden engellilerin yaşadığı önemli bir sorun da anadilinde kamusal hizmetlerin sunulmamasıdır. Yapılan araştırmalar da engelli çocukların ve yetişkinlerin engelli olmayanlara oranla ciddi bir şekilde dezavantajlı bir konumda olduklarını ortaya koymaktadır. Bir taraftan kamu personelinin önemli bir kısmı engelli hakları noktasında yetersiz kalırken işitme engelli yurttaşların işaret dili tercümanlığı ve işitme cihazlarının edinilmesi konusunda sorunları çözüm beklemektedir. Aynı şekilde görme, işitme zihinsel, ortopedik ve süregen hastalığı bulunan engellilere yönelik kalıcı çözümler geliştirilmemiştir.

Yapılan araştırmalara göre engelli yurttaşların istihdamının az olmasının ve kamusal hizmetlere erişememesinin en önemli nedenlerden bir tanesi de eğitimidir. Türkiye'nin de taraf olduğu BM Engelli Hakları Sözleşmesinin 24. Maddesinde "Taraf Devletler engellilerin eğitim hakkını tanır. Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkânı sağlar." denilse de bugün okuma yazma bilmeyen ciddi bir engelli varlığı söz konusudur. Bugün ilk ve orta öğretimde yer alan yaklaşık 18 milyon öğrencinin içinde engellilerin sayısının 295 bin 697 olduğu belirtilirken engelli bireylerin ilkokuldan sonra okulu bırakma oranının %60 olduğu ifade edilmektedir.

Engellilerin eğitim hakkından yeterince yararlanmadığı ortadayken hiçbir şekilde iletişim kuramayan engellilerin varlığı ciddi bir sorundur. Çünkü Kürtlerin yoğunlukta olduğu kentler başta olmak üzere birçok yerde, hiçbir dili konuşamayan veya Türkçe bilmeyen engelliler varlığı adeta görünmez bir şekildedir. Bunun için hiçbir yasal düzenleme yapılmazken yerel yönetimlerde engellilerin özgünlüklerine göre çalışmalar olmadığı gibi otobüs, trafik ışıkları vb. yerlerde Kürtçe sesli ikaz sistemleri de bulunmamaktadır. Dolayısıyla engellilerin farklılarıyla birlikte kendi anadillerinde haklarına erişememesi çok boyutlu mağduriyetler yaratmaktadır.

Kamusal hizmetlerde anadilinin dışlanması, engellilerin Türkçe İşaret dili ve Türkçe dışında kendi haklarına erişememesi sorunu vardır. Çünkü yapılan araştırmalar da yüz binlerce engellinin, Türkçe bilmediği için eğitim ve sağlık hakkına erişemediği veya erişmekte zorlandığını göstermektedir. Dolayısıyla başta anadili Kürtçe olan engelliler olmak üzere anadilinde kamusal hizmet alamayan engelli bireyler, ciddi bir dil izolasyonu karşı karşıya kalmaktadırlar. Bunun için engellilerin kültürel ve dilsel farklılıklarına göre çözümlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Flan
2	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Unutul -
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Çakır
4	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Acar - aile
5	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye 11
6	ABDULLAH KOÇ	AĞRI	A. Koç
7	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
8	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Aydemir
9	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	H. Özgüneş
10	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	Ömer
11	AYŞE SÜRÜCÜ	ŞANLIURFA	Ayşe
			
13	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	Şevin
14	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	A. Acar
15	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	K. Bulbul
16	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
17	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	E. Günay
18	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	Nusrettin
19	DİRAYET DİLAN TADOMER	AĞRI	D. Taylan
20	DERİM DAE	DİYARBAKIR	D. Dae